

Handledning för examen eller för livet? Fallstudie i handledningsmetoder

Eva Ahl-Waris
Handledning i fokus 15.3.2019

Min essäs uppbyggnad

- Målsättning: jämföra tre olika lärares, som arbetar som handledares svar på ett antal frågor jag sammanställt om handledning.
- Litteratur, diverse... (bakgrund).
- Metod: frågor → 2 intervjuer, 1 skriftligt svar.
- Svaren jämförs sinsemellan och reflekteras till litteraturen (utvärdering).
- Mer och allmänna reflektioner (slutord).
- Källor och litteratur.
- Bilagor: intervjuerna (ljudfiler) och de skriftliga svaren.

Litteratur jag hittade

Eriksson, Ilse & Mikkonen, Johanna (toim.) 2003: *Opiskelun ohjaus yliopistossa*. Edita: Helsinki.

Fällgren, Marlene & Lindström, Sara 2009: *Vägledningens nödvändigheter. En undersökning om studie- och yrkesvägledares kunskaper i vägledning*. Examensarbete, Umeå universitet.

Grönborg, Catharina & Pettersson, Valeria 2009: *Vägledningmetoder? - Ja, tack! -Nej, tack! Om användningen av vägledningmetoder av yrkesverksamma studie- och yrkesvägledare*. Examensarbete i pedagogik, Stockholms universitet.

Juutilainen, Päivi-Katariina, Pasanen, Heikki & Alanko-Turunen, Merja (toim.) 2014: *Arvokas ohjaus*. HAAGA-HELIAN julkaisut. Kehittämöraportit ja tutkimukset 2014. Haaga-Helia: Vantaa.

Nummenmaa, Anna Raija 1992: *Näkökulmia aikuisopiskelijan ohjaukseen*. VAPK-kustannus & Opetushallitus: Helsinki.

Porswald, Susanne & Rosén Stoor, Mattias 2013: *"Det goda samtalet"*. En studie om vägledningssamtalet i praktiken. Examensarbete i pedagogik, Stockholms universitet.

Frågorna jag ställde 1.

- a) Hur ofta ingår handledning i dina arbetsuppgifter? I vilken omfattning, t. ex. timmar per vecka? Av hurdana elever består den grupp du handleder?
- b) Vilka olika former av handledningsmetoder har du själv identifierat gällande den handledning du själv ger?
- c) Vilken roll intar informationsgivning / reflektioner / konsultering i handledningen?
- d) Vilken typ av studerande har du identifierat och påverkar det valet av handledningsmetod?

Frågorna jag ställde 2.

- e) Vilka utmaningar finns det i fråga om handledning? T.ex. i relationen mellan aktörerna eller ifall det finns några faktorer som begränsar handledningen.
- f) Tycker du att det känns meningsfullt och belönande att syssla med handledning inom ramarna för din arbetsprofil?
- g) Är det viktigt handledning det ingår i dina arbetsuppgifter? Borde det å arbetsgivarens sida läggas mer fokus på handlednings roll och betydelse i ditt arbete?
- h) Är du medveten om normer i din handledning, t. ex. gällande kön, konfession, etnicitet? Har du funderat på hur din bakgrund eller dina "privilegier" påverkar dig som handledare?
- i) Har du några speciella råd eller aha-upplevelser som du skulle vilja dela med dig av här?

Allmänt sammandrag – litet av mina reflektioner 1.

Respondent 1) universitetslektor i företagsekonomi, LiU, Sverige, man, f. 1976, FD.

Respondent 2) planeringsansvarig lärare, Arbis, Helsingfors, kvinna, f. 1955, FD.

Respondent 3) universitetslektor i historia, HU, man, f. 1962, FD.

Respondent 1):s svar blev korta och koncisa på grund av den skriftliga formen, medan respondent 2):s och 3):s svar mer böljande och mångfacetterade på grund av möjligheten till diskussion mellan den som intervjuade och den som blev intervjuad.

Respondent 1) och 3) sysslar uppenbart, enligt universitetshandledningsmodellen, mest med så kallad studiehandedning. Respondent 3) sysslar i någon mån även med karriärhandledning, t. ex. hjälper med kontakter, stipendieansökningar etc.

Respondent 2) verkar handleda mer gällande karriär- och yrkesplanering samt personlig utveckling.

Allmänt sammandrag 2.

Respondent 1) och 3) har uppenbart anammat tanken om att handledning är obligatorisk och bör stöda studentens mognad i sin yrkesroll och studentens vetenskapliga utveckling. De arbetar många timmar per vecka med handledning, ca 5 h. De upplever brist på tid i fråga om handledning och skulle ofta handleda mer än de hinner. Respondent 2) arbetar 2-4 timmar per vecka, men för henne kan det även handla nästan mer om livshantering.

Respondent 1) har tagit i bruk en mängd olika handledningsmetoder, ofta i grupp, och vid sidan om samtal gör han enkäter, ger feedback, arrangerar opponering, diskussioner etc. Dessa är tämligen typiska för den akademiska världen, skulle jag våga påstå, och i sig är de fokuserade på substansen. Respondent 3) använder sig främst av individuell handledning och samtal som metod. I någon mån måste han även ge information om hur man hittar info på webben och om studieteknik.

Allmänt sammandrag 3.

Respondent 2) (arbisläraren) har tagit i bruk ett mer varierande spektrum av handledningsmetoder (både individuellt och i grupp), hon har använt samtal, gruppdiskussioner, feedback på framtidsvisioner, spelat brädspel, introducerat webbttest, haft skriftliga övningar, läst romaner och haft drama med i sina handledningstimmar. Mycket av handledningen strävar efter att beakta hela människan. Det är möjligen typiskt för just den form av handledning som borde ske i ett arbetarinstitut, som fokuserar på "livslångt lärande".

Arbisläraren ser målet med sitt handledarskap att hjälpa invandrare att integreras i det finländska samhället och hennes handledning använder metoder som samtal, konkreta övningar (som att skriva cv) och gruppdiskussioner. Arbislärarens handledningsmetoder påminner enligt mig mest om så kallade *vägledningssamtal*, som är en tydlig uppgift för studie- eller yrkesvägledare

Gemensamma åsikter

Gemensamt för alla : ställer sig positivt till handledning inom ramen för sitt arbete.

Alla känner stor empati för studenter eller elever de handleder.

Alla verkar vara medvetna om att uppfattningar om jämlikhet och rättvisa präglar god handledning.

Alla respondenter strävar efter att vara normkritiska och medvetna om sin egen bakgrund i sin uppgift som handledare.

Lyssnandet och att vara lyhörd är det allra viktigaste.

Handledaren måste med andra ord vara medveten om omfattningen och strukturen av sin uppgift: är man en vetenskaplig handledare, som peppar "studenten" för examen, eller en sorts vägledare, en en uppgift som inbegriper "klientens" livshantering och yrkesval i en bredare mening? I det här fallet verkar det vara avgörande för handledningen och metoderna ifall handledaren/läraren verkar inom universitetsvärlden eller inom den fria bildningen.

Tack!

Kommentarer, frågor?
Förslag på fler verk till litteraturen?